

ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ

ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՎԵՊԵՐ

I

ԴԱԽԻԹ ԵՒ ՄՅԵՐ

(Շասախի բարբառով *)

Օղորմին քանք Մելիխք բեախանին
 Օղորմին քանք Սասման քան,
 Օղորմին քանք Մենք բազաւորին,
 Օղորմին քանք Աւագ սարին,
 Օղորմին քանք Բանձրիկ Մարութիին,
 Օղորմին քանք Ձենով Յովանին.
 Օղորմին քանք Մըսայ Մելիին.
 Օղորմին քանք Մըսայ Մելիի հղի Մելիին.
 Օղորմին քանք Բեռի Թորոսին.
 Օղորմին քանք Թառլան Դաւին,
 Օղորմին քանք Խանճուք խանըմին.
 Օղորմին քանք Դաւի, հղայ Մենքին:

Մհեր Սասուն կը նստէր Թաղեաւոր.

Մըսայ Մելիք Մըսը կը նստէր Թաղեաւոր.

Մըսայ Մելիքի կնիկ հիծ չունէր:

* Պատմած է Միհրիչ Յարութիւնեան. մօտ եռեսուն տարեկան. սեւադէմ. ճիւղաւ եւ ծանրախօս. հայրը Յարութիւն Շասախի Աւետի Մեզրէ գիւղացի, որ նախ քանկած է Շասախու Թագ գիւղ. ուստի արունքի պատճառաւ խոյս տուած է Փիւսանդաւայ յԱռեղ գիւղը քանկած. ուր ծնած է Միհրիչ. առ երբ 15 տարեկան կը լինի, կերբայ Շասախ. 2 տարի իր հետ մօտ կը մնայ. ապա հօր հետ Բաղնոց գիւղը կգան. ուր հայրն Դաւիք Մենք շարունակ կատէ. ինքն ինչպէս կատէ. իր հօրմէն սովորած, հայրն եւս Առեղ գիւղացի Մանասեւրէն:

Միհրիչ վերջին երեք տարին Ապաղայի Խաչան գիւղը եղած է. Դաւիք եւ Մենք շարունակ պատմած է. այժմ երկու տարի եւս Վաղարշապատ կապրի

Մըսրայ Մեղիքի կնիկ իրան մէջ կը մտածի:

Մեղիքից իրաւունք կառնի, կըսի:

— Զի ճիժ չունեմ, որ Մըսրը թաղաւոր ըլնը,
Սերմա փոխեմ, տղէմ ըլնը. ըլնը Մըսրայ Մեղիքի,
Մըսրայ թաղաւորութուն կանգնի:

Մըսրայ Մեղիքի կնիկ կեկնի, իշ կանի,
Ուր գեօղիկ, լաչիկ կօղորդի Մհեր թաղաւորի խամար.
Մհեր կը տխնայ գեօղիկ, լաչիկ օղորդիլի ուր խամար,
Ըսիւր է՝—«Որ ես գեօղիկ, լաչիկ օրողիկը էմ:

Էն չգեայ. քըն զիս շատ կնիկ ի»:

Էն տեղ Մհեր իշ կըսի:

— «Որ նա խապար էն տուիրի, ես տըհամ»:

Կնիկ կըսի.— Մարդ, մէհայ, աղիկ բան չի քի խամար
կըսի.— Կնիկ, ես տըհամ, ես չըհամ, ես էլ ինու ցեղ կնիկ էմ:
ձարն ինչ ի, տըհամ, չըհամ, չըլնը, իլաւ, գինաց,
Էրկու գիշեր, եան իրեք գիշեր մօտը քնաւ:

Դարձաւ էրի տուն:

Մըսրայ Մեղիք զինք մեռաւ:

Ինը ամիս, ինը օր որ քըմմաւ, Աստուած ինու տղէմ իտու,

Որ ինը ամիս քըմաւ, Մհեր էլաւ, գինաց Մըսրը:

Ըսաց.— Տիսնանք, ինոր տղայ ձընէ տըլնը, թի չէ չըլնը:

Գինաց, տաւ մէկ տղայ իլիլի ինու:

Ըսաց.— Ես գիտեմ. նա տղէն ձընէի:

Մհեր մնաց Մըսրը տանն էրկու ամիս:

Ցղէն էլաւ տըսուերկու ամսակա՛ն:

Մհեր մէկ օր օթալաներու վրին կաթ կայներ էր, կըրչկէր:

Տաւ, մէկ սէլ էկաւ, լրուաւ չիմանի մէջ:

Մհեր կը տխնայ ուր մօտէն ծնուած Մըսրայ Մեղիք իշ կանի:

Էլաւ, գինաց, սէլ լրուած տեղից ճամբը բռնեց, խանեց գիւս:

Էն տեղ Մհեր բաղդակոծուաւ, ըսաց:

— Եմ աչքեր կօրնէր, ես գինացի, խալիսի արտ ջրի, կանաչաւ, եմ

արտ չորցաւ:

Մհեր նորէն էլաւ, գինաց ուր տուն-Սասուն:

Էրկու, իրեք շաբաթ մնաց՝ Աստուած իտու ինու կնիկն էլ

մնաց տղով:

Ինը ամիս որ քըմմաւ, Աստուած ինու իտու տղէմ:

Ինու տղէն կնքին, անուն գրին Դաւիթ:

Դաւիթ քեառասընքի մէջն էր, մէր մեռաւ:

Մհեր ըսաց.— Ընեմ, համ մօ Մըսրայ Մեղիքի կնիկ. էն էլ

ընձի կնիկ ի, թըղ զԴաւիթ պախի:

Առեց զԴաւիթ. զինաց մօ Մըսըրայ Մելիքի մէր:

Որ զինաց, ըսաց.—Ա՛յ կնիկ, էդ էլ քիւ որդին ի, մէր մեռաւ.

դիւ տը պախես:

Ըսաց.—Ձառաք չկայ, կը պախեմ. էն էլ եմ տղէն ի:

Դաւիթ ընցկոն զօռեղ էր, պնդեր կը կտուէր:

Ելաւ զճնիլ բիրեց, արաւ պնդի թել:

Դաւիթ էն դանձաւ ոժ ունէր, զճնիլ չդիմացաւ, կտրաւ:

Ինչ բիրեց. ճար չիլաւ, կտրաւ:

Նոր բիրեց յօռուանք, փէխը մանեց:

Արաւ ինու պնդի թել, որ պախես:

Նորէն որ շունչ կը խանի. յօռուանք կը կծկուի, թիպնայ որուորոցին. էն ինչ որ ցեֆես քեշի զինք, են ժամանակ յօռուանք յերկրէն:

Որ ջոջանայ, ուրուորցից կը խանէն դիւս:

Դաւիթ կընը տաս-արսուէրկու ամսական տղայ:

Թի խալխի տղէն տարով կը ջոջանէր. էն օրով կը ջոջանէր:

Դաւիթ կընէր, կընէր խալի ճիժերու խետ կը խաղէր:

Դաւիթ սկոն ոժով էր, չիմարի ծաւ կը կուէր:

—Տղէկներ, կըսէր. իկէք, խեծէք, դռնկուղայ խաղանք:

Տղէկներ կը խափէր, կը նստէն չիմարի ծառի վրէն:

Էն գետիւ կը թըղնէր, ճժեր կը բանցրանէն, խըտ էրկնուց կինէն տակ:

Որ կինէն տակ. վարու թէ կը ջարդուէր, վարու մէշքը կը կոտորուէր. վարու աչկեր կօրնէր, որ բերաններ կը մընար բաց, կըսէր.—Հա, փոխինձ կուզէք: Աւազ կը լցեր բերաններ, կըսէր.

—Առէք ձե՛ փոխինձ.

Էն գետիւ կընէն, կընէն Մըսըրայ Մելիքին կը գեանգտուին:

—Բիւ աղբէր մեր տուն աւրեց, մեր տղէներ զըմեն սըպանեց. մէ քանգի արա:

Էն տեղ քանգի կանի, կըսի Դաւթին:

—Ա՛ տղա, սկոն բան մի անի, խալ կգեան, գեանգետ կտնեն:

Մէր կըսի.—Որդի, դիւ կընես կըհաս խըտ ֆերզներաց հոլ կը խաղաս, Դաւթին էլ տար խըտ քի. քիւ աղբէրն ի, թըղ աստըւոր տիւնայ էն էր:

Կըսի.—Աղէկ, մէրիկ, կը տանեմ խը ձի:

Մելիք զԴաւիթ կը տանի մէկ սարի գլօխ կը դնի, չտանի դաշտ:

Մելիք զինք կիջնի կհայ Լուրայ դաշտ. կը խաղայ խըտ ֆերզներաց:

Մելիքի սեյրանցիող Լուրայ դաշտն ի:

Իրիկուն որ կընը, Մելիք խըտ ֆերզներաց հոլ կը զարկեն,

կրհան վըր Դաւթին ի վեր. Դաւիթ կառնեն, տուն կրհան:

Էն տեղ մէր կըսի.—Դաւիթ, իշ տըսար, իշ չտըսար:

Կըսի.—Ձի գրին սար, իրանք իջան Լուրայ դաշտ, խաղցին. ես գիլերու, առչիւրու, աղուընտիրու, գետաղանիրուն ախու չըմքընի, նա քնիրէմ, նա դադաբիւրէմ:

Մէր կըսի.—Մըսըրայ Մելիք, այ որդի, ընչի Դաւիթը կը տանես, դնես սարը, դիւ կիչնես Լուրայ դաշտ, խաղաս. Դաւիթ գէլիւրու գետաղանիրու ախու չքնի:

Էն խըլիսուն Մելիք կընը վեր, զԴաւիթ կառնի, տանի, դնի էմէլ սարի մէջ. զինք կիչնի Լուրայ դաշտ, Ֆերգներաց խետ կը խաղայ:

Յելարին որ կըլնի, Ֆերգներաց կըսի.—Հոլ զարկէք, թըղ հա, դըպնայ Դաւթին. զԴաւիթ սըպանի, մօտէն ազատուենք:

Ֆերգներ մէկ մէկու հոլ կը զարկեն, կրհան. կը խառնեն Դաւթին, մէկ էլ կը զարկին. հոլ կրհայ վըր Դաւթին:

Դաւիթ Աստուծոյ խրամանքով հոլ կը բռնի:

Դաւիթ զհոլ աջ ձեռնով կը թալի խըտ էրկնոց, ձախով կը բռնի: Մէ մէկու ետեւէն աջ ձեռնով կը թալի, ձախով կը բռնի:

Ֆերգներ կըսին Մարայ Մելիքին.—Այ հաւաւ, հոլ զԴաւիթ սըպանեց: Կրհան. կը տիսնան, իշ կը տիսնան:

Հոլ Դաւիթ առիւր ի, բռնեք մըլ ձեռքիրուն:

Դաւիթ զհոլ աջ ձեռնով կը թալի խըտ էրկնուց, ձախով կը բռնի: Մըսըրայ Մելիքն ի, որ կը տիսնայ, կը զարմանայ:

Կըսի.—Հէյ վախ, նարիկ եմ թագաւորութուն եմ ձեռնէն տ'առնի, պէտք ի ես զնարիկ սըպանեմ:

Կառնի զԴաւիթ, տուն կըհան:

Կըսի Մըսըրայ Մելիք.—Մարէ, ես զԴաւիթ տ'սպանեմ:

Մէր կըսի.—Որդի, ընչի կսպանես, քիւ աղբէրն ի:

—Չէ, մարէ, տըսպանեմ. իլան չկայ:

Էն տեղ մէր կըսի.—Որ կըսպանես, բեր, մէկ քաւ կրակ դի, մէկ արծաթ դի. էնի որ ձեռ պարզեց դըլս արծաթ, ինու սը, պանել հախն ի. թի որ ձեռ չպարզեց արծաթ, պարզեց թըլս կրակ, մեղք ի ինու սըպանել:

Կըսի.—Մարէ, ընչի մեղք ի:

Էն տեղ կը բիրի մի աման արծաթ, Դաւիթ կուզի ձեռ պարզի թըլս արծաթ. խըլչտակներ Աստուծոյ խրամանքով ձեռ կը զարկին վըր ձեռաց, տանին դնին վըր կրակին,

Մատ կիրիցի. չՖահմի պատի գետին, պատի վըր ուր լեզուին. լեզուն կիրիցի. զինք թըլս կընը, զանչեն. - Քըլս Դաւիթ:

Մեր կըսի.—Որդի, կեօ տըսար, որ նարա սըպանել մեղք ի:

չՖանմաւ, ձեռ տարաւ, դրեց վրը կրակին. մատ իրիցաւ, չՖանմաւ մատ պռտեր գետին, դրեց վար լեզուին, լեզուն էլ իրիցաւ. էլաւ թլոր:

Ապա Մարէ, չեւած բան ի, գ'Դաւիթ տ'ըսպանիմ:

— Դէ, որդի, որ կսպանես, տա՛ր, եմ խող, ջրից խան դիւս, կսպանես, ի՛նչ գիտես, էն արա՛ւ Ես կաթ էմ տուե, եմ սիրտ կը մըռ-մռայ, եմ աչիչ դէմ մի սպանի:

Էն տեղ Մելիք կըլնի. կտայ էրկու Ֆերրզի ձեռ. որ Ֆերգքեր տանեն, Մըրրայ Մելիքի խող ջրից խանեն դիւս, սըպանեն, թալեն ջիւր. Ֆերգքեր մէկ սանաթ յառաջ կըհան. Դաւիթ մօտընեաց զատ կը մնայ. խըտ քարին, խըտ թըփին կը խաղայ:

Կը հան, կըլնին Մըրրայ Մելիքի սընճռ ու Դաւթի խօր սընճռ: Կարմուռջ մը էն տեղ կայ, գետ տկէն կընցնի:

Ֆերգքեր կը կանչեն Դաւիթ կըսի.— Էն ընչի, չուր մըկայ սկոն ձընէ հեռու կը մնէք դիւ. յէռջև կերթէք, ձի չէք դանչի, էն ընչի մկայ կը դանչէք:

— Ապա Դաւիթ, չուր մկայ Մըրրայ Մելիքի խող ջիւրն էր, դոր քիւ խօր խող ջիւրն ի, էն յապով քի կը դանչենք:

Դաւիթ կըսի.— Սկոն չի, թըղ սկոն ընը:

Խոնք՝ մէկ ընցաւ կարմնջի նա տուտ. մէկ մնաց նա տուտ:

Դաւթին կուղէն խափէն, թալեն ջիւր:

Դաւիթ յիմցաւ. որ զէն տը թալեն ջիւր:

Ղանչկց Աստուած. էրկու ձեռ էգար Ֆերգնեաց փողպատ, տիեց յերար. թալեց մըջ ջրուն, ըսաց.— Դինացէք, Մըրրայ Մելիքին ճուապ տարէք, սկնայ մարդ կայ տատըտոր:

Ֆերգքեր խըտ ջրին գեացին, Մըրրայ քեաղաք դիւս ընկան:

Քեաղքըցեր գՖերգներ մըջ ջրուն տիսան:

Ջանդկներ ջրուց խանին, Մըրրայ Մելիքին շանց տուին:

Մըրրայ Մելիք ըսաց,— Վայ, անիրաւ, եմ Ֆերգներ սպանե, զինք սաղ ի գինացե, պըծե:

Էն տեղ որթկարածներ, նախրուրդներ, խովիւներ գեառնա-րածներ կը տիսան գ'Դաւիթ, կը ճանչնան ուր շորերաց (Թագաւո-րական չոր կայ ինու վըէն) թի Ջոջանց տնից ի:

Ճուապ գինաց ինու խրօղբէր-Ձէնով Յովանին:

Յովան կը լսնի, շատ կուրախանայ, կըսի.— Փառք քեզ, Աս-տուած, Դաւիթ էկաւ, խասաւ եմ ձեռ:

Կըլնի դիւս, ձիաւոր կը վերցի, կըհայ, ուրախութունով գ'Դա-ւիթ կառնի, տուն կգեայ:

Չուր մէկ ամիսմ դաւաւր կը մնայ, չուր ինու դարիշութուն կոտորուի:

Դաւիթ կը հայ, խրտ քեաղքի ճժէրուն կը խաղայ:

Դաւիթ սա տեղ էլ չի նարի ծառ կը կոռի:

Կըսի.— ճժեր, նարէք վըր չի նարի ծառին, դոնկեոզա խաղանք:

Ճժերն ի, կը նատըցուցի վըր ծառին, ծառ կը թըղնի:

Էն տեղ մը կը թըղնի, ճժեր ծառից կը բարձրանան, հասնին խրտ երկնուց, վիւրուց կգեան տակ:

Որ կգեան տակ, վարու մէջք կը կոտորուի, վարու թե կը կոտորուի. վարու աչք կօրնայ:

Շաբաթմ' էրկուս սկոն խաղ կանի, քեաղքի ճժերու կէս կը կուտորի:

Էն իշ ծառից կինին տակ, բերընքտիւր' վարու կը մնայ բաց. Դաւիթ աւաղ կը լցի բերընքտիւր, կըսի.— Փոխինդ կուզէք, արէք ձե փոխինդ (ճիժ ի, խեք չկարի):

Էն տեղ քեաղքըցի կըլնեն. կհհան մօ Զէնով Յովան գեանգեատու Կըսին.— Դաւթին քանալա մը արա. մեր ճժերն դրմեն կուտորեց:

Էն տեղ Զէնով Յովան ուր քեաղքըտիւրուն կըսի.

— Զարար չունի, ես Դաւթին քանալի կանեմ:

Զէնով Յովան զինք կըսի.— Պօշի, էսա անեմ գեառնարած, էհայ խրտ գեառնեցուն, ճժեր չկուտորի:

Խի լուսուն Դաւթին կըսի.— Որդի, արի, քէ անեմ գեառնարած, գեառնարածութուն աղէկ բան ի:

— Աղէկ, կըլնեմ. ջուխտմ պողպըտե սոլ կարել տու, կհհամ:

Էն ջուխտմ' պողպըտե սոլ կարել կտայ. կը բերի, կըսի.

— Իլի, գեառնեք տար, էրէծա:

Դաւիթ կը խաքնի պողպըտե սոլ, գեառնեք կը տանի, կհհայ սար: Գէլն ի, աղուէն ի, լապտարակն ի, իշ տինայ, կը ժողուի, յէվարին կառնի, կգեայ տուն,

Զէնով Յովան կըսի.— Դաւթի, որդի, գեառնարածութուն անոշ բան ի:

Կըսի.— Անոշ ի, համա էրկու-իւրեք խատ բալբալոս ուլ կայ միշներ, ընձի կը ցաւցըցին:

— Որդի, կըսի, մե բալբալոս ուլ չկայ:

— Զէ, խրօխբէր, մէ քեանիմ խատ կայ:

— Մ'էլի, հանք, գեառնեք թոզ, բալբալոս ուլեր ես տինամ:

Կըլնեն, կգեան, գեօմի դիւռ կը բանան. գեառնեք դիւռ կըլնեն:

Խրօխպէր կըսի.— Որդի, յիւր ի, բալբալոս ուլ չկայ մշ գեառնեիւրուն:

Էն տեղ Դաւիթ կըսի.—Խրօխբէր, դիւ կայնի դիւս. ես կհհամ, գեօմի մէջէն կը խանեմ դիւս:

Դաւիթ կը մտնի ինն, յիշամ կը զարկի մէկ էն սան, մէկ էն սան: Գէլեր, աղուէսներ, լպստրակներ դիւս կըլնեն:

Խրօխբէր կը տիսնայ, գէլերու, աղուէսներու, լպստրակներուն կըսի «բալրալոս ուր»:

Խրօխբէր կըսի.—Որդի, Դաւիթ, թուղ, արի. թուղ, արի. էն քիւ բան չի, թուղ, արի, էհանք տուն:

Կը տանի զԴաւիթ, կըհայ տուն:

Էն տեղ կըսի.—Դաւիթ, որթկարածութուն անոշ բան ի, արի, քի անեմ որթկարած:

Կը բերի, ջուխտմ պողպտե սոլ կը կարի, կորողի խըտ որթկներաց:

Դաւիթ որթկներ տանի, կհհայ, կէրեծայ:

Էն տեղ իշ գէլ կը տիսնայ, իշ աղուէս, լպստրակ կը տիսնայ, էլմ կը խառնի մըշ որթկներաց, կը բիւրի, քեաղքից դիւս կը թուղնայ, կը գհայ տուն:

Գէլը կը թուղնըն, կհհան սարնրիւր. որթկներ կգհան տիրոջ տներ:

Ձէնով Յովան էլմ կը տիսնայ գէլ, աղուէս, լպստրակ ժողուէր ի, բիւրի ի, կըսի.—Որդի, մէրթայ խըտ որթկներաց, քե կանեմ նախորդ, նախորդութուն անոշ բան ի:

Էն տեղ ջուխտմ պողպտե սոլ կը բերի, Դաւիթ կը խաքնի:

Յովան կօրողի նախրի յէռջև. նախր կը տանի, կէրեծայ:

Կը տանի, էլմէլ արչ, գէլ, աղուէս . . . իշ գհազան կը տիսնայ, կը խառնի յառէջ. կառնի կգհայ տուն յէվարին:

Էն տեղ-մըշ քեաղքին ճօով կնկտեր իշ կը տիսնան գհազաններ, յաղգեց կառնեն, ճօեր կընցըցեն:

Ձէնով Յովան կը տիսնայ, կըսի.—Որդի, արի-արի, էն քիւ բանը չի, թուղ արի, էհանք տուն, էն քիւ բան չի:

Կհհան տուն, կըսի.—Արի, նետ անեղմ տամ քի, զնն, ցհչիւ արն:

Էդ էլ կհհայ մէկ-էրկու-իրեք օր լոր կսպանի:

Էն տեղ որ լոր կսպանի, կան կգհայ:

Պառու կորեկ կը զնգընի, մէջը ցհչիւ կանի:

Մէկ օր պառու կհհայ, կը տիսնայ Դաւիթ լոր կսպանի:

—Այ թլոր Դաւիթ, կըսի. գլխօխդ խորեմ, ախշար քիւ խօր—Մհեր թագաւորի սկիւրմատեղ Աւագ սար կայ, մկայ դիւ իկեր էս, մեր կորկին մէջ լոր կսպանես:

—Պառնաւ, իշ-իշ:

Կըսի,—Ինչը՝ ինչ, դեօխդ խորեմ, Թլոր Դաւիթ (դառնայ, մէկ էլ կըսի), Թլոր Դաւիթ, քիւ խօր սեյրամատեղ-Աւագ սար:

Մարութայ բանձը Աստուածածին:

Մըսըրայ Մելիք իկեր ի:

Քիւ խօր վանք Մարութեն քեակեր ի:

Բատաներ քեակեր ի:

Վերու ռիշար բռնաւոր բռների. մկայ գիւ չըս էնայ ընտե. ես էմ, մէկ ախչիկ, էս փշում կորեկ. եմ դամար կը կարեմ վրը ձի:

Դաւիթ կըսի.—Պառաւ, Աւագ սարի ճանքախ վան տեղն ի, վան տեղէն կենայ:

Պառաւ Աւագ սարի ճանքախ շանք կտայ, կըսի.—Դէ, էնա տեղէն կենայ:

Դաւիթ կդեայ տուն, կըսի.—Խրօխբէր, իլի հանք Աւագ սար-եմ խօր սեյրամատեղ:

Խրօխբէր կըսի.—Որդի, քի խափիրեն, քիւ խօր սեյրամատեղ-Աւագ սար չկայ, քի խափիրէն-սուտ կըսին:

Չէ, խրօխբէր. ես դիտեմ, կայ, ես տ'էնամ, չըմ կայնի:

Դաւիթ կըլնի, կենայ Աւագ սար. լանկի կը դարկի, բադան կը քեակի, վէրու ռիշար կը թղնի, մէկ մընէ կը բռնի, կըսի.—Գեացէք, կերէք, խմէք, Դաւթի ջանին տուղա արէք:

Խրօխբէր կդեայ, կըսի քեռի Թուրոսին:

—Քիւ խարզէն-Դաւիթ գինաց Աւագ սար. մենքն էլ էհանք. տղայ ի Դաւիթ, չը վախենայ:

Խրօխբէր, քեռի Թուրոս կըլին. Դաւթի իտե կենան:

Կը տիսնան իլ, Դաւիթ լանկեմ զարկի, բասաններ քեակի. վէրու ռիշար թըղի գինացած, ըսի ի վէրու ռիշարին.—Գինացէք, կերէք, խմէք. իմ ջանին տուղա արէք:

Էրկու ռիշար բռներ, գիներ ի Ասաըծուն:

Էն ռիշար բռներ որ գիներ ի, կանի կերակուլ. գինք, ուր քեռին. խրօխբէր կուտեն, կը պառկեն, կը քընեն:

Դաւիթ աչքեր կը բանայ, կը տիսնայ մէկ բեօց կըլնը, կանի որ ըլնը վեր, բեօցին քամաւա անի. կը տիսնայ ճուպի փեռ խօրօխբօր տակն ի, կըսի.—Թի խանեմ վեր եմ խրօխբէր, վայ թէ ըսի «Դաւիթ վախեցաւ», թի ճուպի փեռ կարեմ, ափսոս ի: Կըսի.—Ջայնամ թի ափսոս ի:

Դանակ կը բռնի, կտրի. կըլնի կայնի կըհայ, բեօցին քամաւա կանի:

Կըհայ մօտ, ձեռ կտայ բեօցին, չիրիցի ձեռ. խող կը թալի. չընցնի. նոր ուր խելքին մէջ կը մտածի.—Նա Մարութիկ բանձը Աստուածածին կըսին, նա ի:

կընը, կգեայ, խրօխբօր, քեռուն կըսի խաղով:

— Խրօխբէր, քեռի, ձեր անոց քնուց վիր իլեֆ:

Մարութայ Բանցր Աստուածածին քսիւր եմ:

Խրօխբէր կըսի.— Արի, որդի, արի քընի, ես Ձէնով Յովան էմ. քեռուն աւուր ճանքախ եմ ձէն կեհայ, կը կանչեմ, սարակ կը բերեմ, շինեմ:

Դաւիթ կգեայ, կը քընի:

էն տեղէն մէկ էլ կը տիսնայ լոս քեարի յեղէն կը բոխայ:

Կը գեայ, կը նստի խրօխբօր գլխին ու քեռուն, ձէնով կըսի. Խրօխբէր, քեռի, ձեր անոց քնից վիր իլեֆ:

Տըսայ Մարութայ Բանցր Աստուածածին լոս կը քոխէր:

Կըսի.— Որդի, քընի, ես ձէնով Յովան էմ, իշ կը վախենաս. քեռուն աւուր ճանքախ եմ ձէն կեհայ:

էն տեղ Դաւիթ կեհայ, կը քընի:

Խըլիսուն ձէնով Յովան կընի, կը պոռայ:

Որ կը պոռայ, խաղար-խաղար սարակ կը թափին:

Օրէ Մարութայ Բանցր Աստուածածին կը շինին:

էն գիշեր կը քընին, կը տիսնան Մարութայ Բանցր Աստուածածին չկայ:

Քեար ուր տեղն ի գինացեր. խող ուր տեղն ի գինացեր. աւաղ կաւ, իշ որ պատրաստութոն ի, ամեկ մէկ ուր տեղն ի գինացած:

էն մէկէլ գիշեր կը քընին:

Դաւիթ կը տիսնայ Մարութայ Բանցր Աստուածածին կը գեայ էրադ. կըսի.— Խանգալ քիւ մէջքէն քեշի, խիմ խանգալի վրէն էսկի, պատի մատուռ մէլ ընձի շին:

Օրէ կը շինես, կը քըմես, պատարագ մէջ ընձի կը մատուցես. որ ես վեր եմ խըման կայնեմ:

էն գեախ կընի, խրօխբօր Ձէնով Յովանին, քեռի Թուրոսին ձէնով կըսի:

— Խրօխբէր, քեռի, ձեր անոց քնուց վիր իլեֆ:

էս օր Մարութայ Բանցր Աստուածածին իկե ընձի էրադ:

Նմ մեքեքն եմ խանգաւ կը քեռեմ:

Խիմ վրէ քի խանգըրին կը դնեմ:

Պսիկ մատուռ ինու մէջ կը օրնեմ, քըմըմեմ:

Պատարագ մէջ կը մատուցեմ:

Կըսի.— Դաւիթ, քընի, ես Ձէնով Յովան էմ, լուսուն կընեմ, էլ սարակ կը բերեմ քի խամար. մէկ էլ թըղ շինեն:

Խըլիսուն կընին վեր, Ձէնով Յովան կը պոռայ, խաղար-խաղար սարակ կը թափին, կգեան:

Խի լիսուն Դաւիթ կընի վեր. խանգար ուր մէջքէն կը քեչի. խիմ վրէն կը դնեն. պստի մատուռմ էլ մէջ կը շինեն. օրէ կը շինեն, կը քրմրմեն. պատարագ մէջ կը մատուցեն:

Նոր բանձրիկ Մարութայ Աստուածածին կայնի վեր ուր խրման:

Դաւիթ էն տեղ կը ժողուի քեառսուն սարկաւագ. կը ժողուի քեառսուն տէրտէր. քեառսուն տիրացու, կը ժողուի քեառսուն վարդապետ կը ժողուի. քեառսուն բանուր միաբան կը ժողուի. իշ որ սարքն ի, զըմեն կը պատրաստի. մէջ կը դնի:

Դաւիթ զինք կընի, կը գեայ Զոջ Սասմայ տուն. գլխոյ կը դնի նռան գինին:

Ճուաղ կհայ Մարայ Մելիքին, կըսի.—Դաւիթ՝ Աւագ սար, որ դիւ վերու սխչար բռնէր էր, Դաւիթ գեացե, Աւագ սար շինե. բռնաւոր զըմեն թըղե, պատան փուցե, Մարութայ Բանձր Աստուածածին տուն շինել:

Մարայ Մելիք կըսի.—Կողբահդին, դիւ իլի, գինն, Վանք Մարութեն քալնի, սա աքի:

Կողբահդին կըսի.—Մարայ Մելիք, իլի վեր. էրկու քաղուր ասկետա տու ձի. որ ես էհամ, Վանք Մարութեն քալնիմ, բիրեմ:

Կողբահդին կընի, էրկու քաղուր ասկետա կառնի, կդեայ Լուրայ դաշտ: Էն տեղ մէկ մատակ փարով նախորդներուց կառնի. կը զինի, ինու գլխոյ կառնի, կհայ Վանք Մարութեն. դանչի, կըսի.—Միաբաններ, դռնաբաններ, դիւ բացէք: Զեն բանար:

Կըսի.—Էյ անիրաւներ, մէկ քնն ձեր տէր զինիր էմ. դիւ դոր կը մնաք, որ դիւ չէք բանայ վըր ձի:

Գլխոյ կը թալի, կըհայ ներս:

Գիշերուն, քնու մէջ ինոնք յախու կընեն, դիւ կը բանան:

Էն տեղ Կողբահդին կը մտնի, վանքի մարդեր յըմեն կսպանի, վանք քալնի, կը տանի:

Մէկ սարկաւագ մը ջանդաղներուց միջէն կընի վեր, ժամու շապիկ կը թաթխի մը արնին, կըհայ Սասում. տիսնայ Դաւիթ գլխոյ դրե նռան գինին:

Աչք կառնի սարկաւագին, կը տխնայ, կըսի.—Խունկն ի պակաս թի մում, սա, տամ:

Սարկաւագ կը տիսնայ գինսիլ ի, ժամու շապիկ նոր կը թալի յեռջև Դաւթին:

Դաւիթ որ կը տիսնայ, կըսի խաղով.

—Հայ ազգերս կօրեք. մէջս քոյնք, քիվերս օյրուք:

Դաւիթ ինչի ուրին կանիծի. սկոն կանիծուի. աչկեր կը կօրնայ, մէջք կը թունայ, թիվեր կօլրուի,

Դառնայ, զինք կօրչնի, էլմ կը սաղնայ:

Կըլնի վեր, յիմարի ծառ կը քիչի, դաս կանի Լուրայ դաշտ, կըհայ, կը տխնայ Կօղբահդին առե ասկեար, նստե մըշ Լուրայ դաշտին:

Ձինարի ծառ թափ կտայ, ասկեար զըմեն կուտորի:

էն տեղ Կօղբահդին կը փախի, կըհայ, կը մտնի յաղբրի քեարի տակ:

Կնկտիր կզեան ջրի, կը տխնան Կօղբահդին կնօ քեարի տակ պախուրի ի Կըսին:

— Կողբահդին այան սալան:

Դիւ կեներ Սասուն բերեք քալան:

Կօղբահդին կըսի:

— Բեալա նեօգեր, քեալա բեօգեր:

Ես գիտեք Սասուն դաշտ եր մէյսան:

Ես չըր գիտի քեար եր կապան:

Վաղուան օր գեթ կըգայ գեարնան:

Ձեր իրկան նուց պլոր կը բիրի եղն ու չորքան:

Ընտե Կօղբահդին կըլնը, կըհայ. նուապ կը տանի Մըսըրայ Մեղիքին. — Իշ կանես, իմ ասկեար կուտորեց, ես փախայ, պըծայ:

Կըսի. — Իլի, առ տառ-քսան ձիաւոր, զինա Սասուն մօ Ձէնով Յովան, ըսմ, «քեառասուն տաշուայ խարն Մըսըրայ Մեղիք կուզի տխնանք. կամայ թի չի տայ,

Կըսի. — Բեառասուն ըղսաբեռ ոսկի կուզեմ:

Բեառասուն երկեմ կնիկ կուզեմ, ուղտ բառնան:

Բեառասուն կօլոտ կնիկ կուզեմ, երկանգ աղան:

Բեառասուն ազապ աղջիկ կուզեմ արմաղան:

Ըն տե կըլեն, կըգեան մօ Ձէնով Յովան, կըսին:

Ձէնով Յովան կըլնի, խիզիքի բիրան կը բանայ:

էն տեղ պառուռ աղջիկն էլ տարեր. էն:

Պառաւ կըլնի, Դաւիթ իտե կան կզեայ:

Կըսի. — Դաւիթ դոր ի, չէրեայ:

Կըգեայ. կը տխնայ Դաւիթ էլմէլ առե նեա անեղ. մտե մըշ պառուռ կուրկին, լոր կըսպանի:

Կըսի. — Այ թլոր Դաւիթ, գլեօխ խորեմ. ես էմ, մէկ աղջիկ. քիւ սասամաքէն էն էլ տարան:

Դաւիթ կըսի. — Ինչ-ինչ, պառաւ:

Կըսի. — «Ինչ-ինչ» գլեօխ խորեմ, թլու Դաւիթ. Մըսըրայ Մեղիք Կօղբահդին յօրողկե, քինէ խարն կառնի:

Կըսի. — Պառաւ, դժր ի:

Պառաւ կըսի. — Արի, ես քի շանք տամ:

Պառաւ գոաւիթ կը տանի, նշանք կտայ:

Տիւնայ Կօզըանդին նստեր ի վըր աթոռին. դալուն կրակեր ի.
Խինգ արչին յերկէն ի դալուն. դրիւ ի վըր աթոռին, կը քեչի:

Էն տեղ կը տիւնայ խրօխբէր: Էդ ինչ ի կանխ, կըսի:

—Որդի, կըսի. քիւ քեաքերն ի կը սրբեմ:

—Խրօխբէր, կըսի, դիւ չըս կէնայ եմ քեաք սրբի. իլի վեր, ես
կը սրբեմ:

Խրօխբէր կըլնի վեր, Դաւիթ կը նստի, չափ կը կործի. փարէն
կը լիցի չափի ուրին, փարէն չափի ուրին չի կայնի. կը լողայ, կը հայ
տակ:

Կօզըանդին կըսի.—Նա՛, ես քիւ թռանէն էմ, եմ թագաւոր
քիւ թռանէն ի:

—Որ սկոն ի, կըսի Դաւիթ: Կըռքի, չափ կը տփի պատ, քեառ-
սուն պատ յեռջի կը խրուի:

Էն տեղ կըլնի, կայնի. Կօզըանդին լեզուն կը կտուի, պըրկը-
ներ կը կտուի. քիթ կը կտուի. էրկու ատամ կը քեչի, պըրկըներ խըտ
լեզուին կը մխի վըր ճակտին:

Կօզըանդին խայտառակ կըլնը, կըհայ թագաւորի քեաղքի մէջ:

Կըսին.—Կօզըանդին ուրախ էկաւ, Աստուած խէրն անի.
ծիծղայ:

Կըհայ, կըլնի թագաւորի դիմաց, չկէնայ ճուայ տայ:

Կը տիւնան խայտառակ բան մի:

Մըսըրայ Մելիք կըսի.—Հա՛յ վա՛խ, նա Դաւիթ ըլնի, սկնայ
բանըմ ինե եմ գլխով:

Կըլնի, ասկեաւ կանի, կըգեա՛յ վըր Սասունայ:

Դաւիթ խի լուսուն կըլնի վեր, կը տիւնայ իշ-էրկնուց աստ-
ղերուն հաշիւ կայ, Մըսըրայ Մելիքի ասկիւն չկայ, կըսի.—Ինչիս
անեմ, ըլնեմ, ճաւ մօ պառաւ, պալփի էն ճարմ տիւնայ:

Կըլնի, կըհայ մօ պառաւ:

Կըսի.—Պառաւ, իլի վեր, տես, էրկնուց աստղերուն ճըսապ
կայ, Մըսըրայ ասկիւն չկայ. ես մինակ ինչիս տ'անեմ:

Պառաւ կըսի.—Իլի վեր, գինն, քեառսուն տարուան գինի
խըմըցուր քիւ խրօխբօր, քիւ խրօխբէր թըղ գինովնայ. ինու մու-
րուսի մէջ կան արի. քեառսուն բանլիս կը գտնես, քեառսուն դուռ
կը բանաս. ինչ ուզես, էն կը տիւնաս:

Կըլնի կըհայ, քեառսուն տարուան գինին կը խըմըցի ուր խը-
րօխբօր. քեառսուն բանլիս մըջ մուրսին կան կըհայ, կը գնտնի.
քեառսուն դիւռ կը բանայ. կիչկայ քեառսուն ձի Խիսախանի մէջ
կը տիւնայ, կըհայ. ձիւ կտայ քեառսուն ձիւ քեամիին, մէկն էլ
չգիմանայ ինու ձեռաց յեռջի, կը գղզեն. կը տիւնայ մէկ խատ

բռնակ խաւերու թառի տակ կապած ի, ծռտան վերէն. մըջ ծռտ-
տին կուրիսեր ի Զեռ կտայ էն ձիու քեամկին. էն ձին մէկ լանկի
կը դարկի պատին. կրակ, բեօց, ոտներաց յէռջէն կը հայ:

Դաւիթ կըսի.—Թի ձիութեն անի ընձի, նա ձին ի:

Բն տեղ էն ձին խանի դիւս. պառաւին կըսի.—Դիւ գլեօխ
բունի, քիւ աղջիկ ջիւր լցի, ես լուամ:

Էն տեղ ձին կը լուայ. կը հայ ուր խօր շորեր կը բիրի, խազ-
նի. Զոնկղեթէն շապիկ կը խազնի, քիւրք դաբբին կը խազնի,
նգման Արզըրմին կը խազնի. դավուխ դասիֆին կը դնի գլեօխ,
Թրիկ կէծակին կը կապի վըր ուր, Ռըմիկ Զոջանին կը բունի ուր
ձեռ, Կիւրգիկ Զեռըգին կառնի:

Քեառսուն զիտը բանբակ կը դնի նգման Արզըրմին, նոր կը հայ
ոտներ:

Քեառսուն զիտը բանբակ կը դնի դաւուխ դադիֆին, նոր
կը հայ գլեօխ:

Քեառսուն փաթ թրիւրու դայիտներ կապի, նոր կը խառնի
մէջը:

Քիւրկիկ ձալալին կը խեծնի:

Քիւրկիկ ձալալին կըսի.—Է՛յ անիրաւ, դիւ հմ տէր չես. ինչ
խաս ունես ընձի խեծնես. քի կը խաղցըցեմ խըտ ամպիրուն. քի
կտամ էրեգեափան, կիրցեմ, կանեմ քիւ:

Կըսի.—Կը խաղամ մըջ քիւ էրկու թիւ:

—Է՛. անիրաւ, քի կտամ քեամուն:

—Կը խաղամ քիւ աջ կող:

Կըսի.—Է՛, անիրաւ, դիւ չըս կէնայ ընծի խեծնիս, քի կտամ
գետին. կանեմ խաղար բրդուն, կսպանեմ:

Կըսի.—Կըլնեմ մէկ մազ. կըպնեմ քիւ ճակատ:

Է՛, անիրաւ, ինչ կարելի ի դիւ ընձի խեծնես. քի կտամ գետ-
նով, քեառսուն տապակ գետին կեհաս:

Կըսի.—Կըլնեմ մէկ մազ, կըպնեմ քիւ պոչ:

Կըսի.—Է՛. անիրաւ, քի կտամ գետին, ոտներուս յէռջ կը
տորեմ.—Կը խաղամ քիւ փորի տակ:

—Է՛, անիրաւ, նեֆես ուր խանեմ, նեֆես յէռջ կը թռնես,
դիւ չըս կէնայ ընձի խեծնի:

—Կըլնեմ մէկ ձիաւոր, կը խեծնեմ քիւ քեամկի վերէն:

Քիւրկիկ ձալալին կըսի.—Դիւ հմ տէր, ես քիւ ձին:

Քիւրկիկ ձալալին կը խեծնի Դաւիթ, կը քըչի մըջ Սասման
տան. Կիւրգ կտայ կող, կը խանի վեր խրօխբէր:

Խրօխբէր աչկեր կը բանայ, կը տիսնայ. Դաւիթ Քիւրկիկ ձա-
լալին խեծեր, ուր խօր Մհերի շորեր խազեր ի, աը հայ կուր:

Էն տեղ խրոխբէր կըսի.

— Խազար ափսոս, էլաւ Սասման սնէն գոռեխեղէն շապիկ.
 Խազար ափսոս, էլաւ Սասման սնէն փութիկ դաբըթին:
 Խազար ափսոս, էլաւ Սասման սնէն ճգմէն Արզըրմին:
 Խազար ափսոս, էլաւ Սասման սնէն քրիկ կէծակին:
 Խազար ափսոս, էլաւ Սասման սնէն Հոռմիկ Ջոջանին:
 Խազար ափսոս, էլաւ Սասման սնէն Կիւրգիկ Ֆերըզին:
 Խազար ափսոս, էլաւ Սասման սնէն Քիւլիկ Ճալալին:
 Խազար ափսոս, էլաւ Սասման սնէն Բառլան Դաւիթ:

Էն տեղ Դաւիթ կըսի.— Խրոխբէր, զուարթան ընես Էսա մէկ խապրին, թի չէ, քի կապանի:

Էն տեղ քըշ, Էհայ կուի.

Քեռի Թուրոս կըգեայ յէռջև, կըսի.— Տղան, արի, մէհայ, Սասման տան ինչ ըսես կայ. խրգիւնայ ըսես, մալ ըսես, դիվլիք ըսես, կայ. կտանք, քի կազատենք:

Կըսի.— Ձէ, քեռի, հաւմ. հնար չկայ. «ես Սասման տան դիւառ ընես, խալիսից չըմ վախենայ»:

Կըլնի, քըշի որ հա. քեռի Թուրոս կըսի.— Դաւիթ, կըհաս, քիւլ խօր սեյրամատեղ.— Կաթնով աղըռը կայ, Էն տեղ ձին կը թուղնես, մէ քիչ քնես. խանգստանաս:

Դաւիթ կը քըշի, կը մոռնայ. ձիուն կը քըշի, ձին չէհայ. ուհեպն կը զարկի ձիուն. որ կը զարկի, կտամ կաթ ձիու քթէն կը թալի:

Էն տեղ կըսի.— Յմ ձին քըն դի խմաստուն է, խօզի ես չէր զարկի ձիուն:

Կըգեայ, կիջնի վըր աղբըին, մէ ճօթ խաց կուտի, խանգստանայ. քընի, կակիսի, կը տխնայ դավուլս դադիֆին զխուց թուեր է. ձգման Արզըրմին ոտներաց թուեր է, թրերու զայիւներ զըմեն կտուեր է. էն քեռուսուն զիտը բանբակ ձգման Արզըրմին կը խանի, նոր կըհայ ոտներ, քեռուսուն զիտը բանբակ դավուլս դադիֆուց կը խանի: Նոր կէհայ դիտիս. մէկ մէկ փաթ թրի զայիւներ կը կապի, նոր կը խասնի մէջք:

Էն տեղ կըլնի, ուր Աստուած կը դանչի. Քիւռկիկ Ճալալին կը խեծնի, կը քըշի, կըհայ, չաքնեբաց դիմաց կը կայնի, կըսի.— Հայ վալս, թի նարանք ընեն բանբակ, ես ըլնեմ կըսկ. վառելով չըմ կէհայ ինոնց պըծուցի. թի ինոնք ըլնեն յարգ. ես ըլնեմ քեռմի. չըմ կէհայ ինոնց փչի:

Ձին կըսի.— Է՛յ անիրաւ, իչ կը վախենաս. քեռնի քիւլ թրի յէռջև էհան. էրկու սկոն եմ շնչիլս յէռջև կըհայ. է՛յ անիրաւ, ընչի՛ կը վախենաս. քեռնիմ՝ քիւլ թրի յէռջև կտուրի. էրկու սկոն եմ

ոտներաց դէմ կը տրորուէի, իրեք սկում եմ պոչի յէնջև կը տրորուէի:
 Դաւիթ ձիու ճակատը կը պագնէի, կանչի Աստուած. քըշի մըն
 կուսուն, մէկ գլեօխ կը քշի մէջ, կտռելով կհնայ չուր գլեօխ, որ
 կը դառնայ մէկէլ գհայ մէջ, ասկեաւ կըսի.—Փօեղ, Դաւիթ. փօեղ:
 — Ես փուռը չեմ, փուռը դիւք էք. ձեր խէրն է փուռս:

Մէ տղայ կը վերցի, կըսի.—Քի մեռնեմ, Դաւիթ. մենք քի
 չենք ըսի փուռը. մենք կըսինք փօեղ. փօեղ ասել-կայնի: Դաւիթ,
 ըսին, մե մի սըպանի, մենք խաբարով չընք իկե, զօռովի մե բերի.
 քիւ դիւուման կեօ, դըհան քընեւ ի:

Կըսի.—Ինչպէս քրիստոնեայ, դիւ ձեր բաղդ կըտաք ընձի, որ
 խը ձի դիւուման չընէք: Էնոնք կըսին.—Խա:

Դաւիթ կըսի.—Որ սկում ի. Թըղէք, գիւնացէք, բան չըմըսիմ:
 Դաւիթ քշի, կըսայ Մաւրայ Մեղքի մօտ. կը տիսնայ Մաւրայ
 Մեղք քընեւ ի չասրբի տակ. քեառսուն դիտը արճիճ կախեւ ի
 չասրբի գլխիւն, իշ նեֆես կը խանի, արճիճ կը Թռնի վըր չասրբի
 գլխիւն. նեֆես որ կիջուցի, արճիճ կը գիպնայ փորին:

Դաւիթ կըսի.—Աղջի. էդ անիրաւ ձի խամար խանէք վեր:

Քիօր կըսի.—Քեառսուն օր գիշեր, ցերեկ կը քընի, չընի
 վեր, բե, խաի կըակցու, Թալ ոտաց տակ, Թընի վեր:

Մէկ խաի կըրակցըցի, Թալի ոտնիրու տակ. ոտներ կը պարզի,
 քիւրոջ կըսի.—Օ՛հ, եմ տեղ աղէկ չըս չինե. լու ընձի կծեց:

Դաւիթ կըսի.—Իլի վեր, լու չէ, ես էմ:

—Օ՛հ, կըսի, էս պըլպըլոտն ինչի, ուտեմ Եարսեոս, ճաշ չմնայ.
 ճաշ ուտեմ, յընթրիս չը մնայ:

Դաւիթ կըսի.—Վեր, վեր, Աստուծոյ խըամանքով ամենամէկ
 բանն էլ կընի. Եարսեոս էլ ուտես, կընեմ. ճաշ էլ ուտես, կընեմ:
 Դեկ կաւելնամ:

Էն տեղ կելնեն վեր, խըտ մէ մէկու խոյանակ կը կուռին.
 չուր ճաշ մէ մէկու չըն յաղթի:

Էս անգամ կըլնեն, գեօմչանակ կը կուռեն:

Զիման ինչպէս գեթթան Թալես, էնպէս ոտներու տակ խող
 կերթայ, կգհայ. կը ճգճողուի:

Ֆերըգանակ էլ կը կուռեն, մէ մէկու չըն յաղթի:

Դաւիթ կըսի.—Եօս պօս ի, կիւրզով կուռենք:

Մաւրայ Մեղքի մէր էս տեղ խաղ կըսի:

—Որդի, արի. մի կուռեմ.

Դիօեւ երազ եմ տես.

Երազի մեջ զախախորի եմ,

Դիօեւ մըտ երազին տեսայ,

Լուսնեակ վրէ Սասմայ պոծառ եր.

Վրէ Մըսրայ խաւար եր:

Էն տեղ կայնեն որ կռիւ անեն. Դաւիթ կըսի.—Նօպաք եմն ի, ես տը կայնեմ. ձի խէր, մէր չկայ, ես ճեթիմ էմ. ձի սըպանես էլ զարար չկայ. խէր չունեմ, մէր չունեմ որ վըր ձի լան:

Էն տեղ Դաւիթ կը կայնի. Մըսրայ Մելիք Սառադ ձին քչի, կընայ ինչպէս չորս սահաքուան ճանքախ, կը դեայ, կը զարկի Դաւիթին. կըսի.—Խող էր, խող դարցար:

Դաւիթ կըսի.—Նա խող էմ, խող չեմ դառնայ:

Կըսի.—Մէ քի թափ տու:

Դաւիթ զինք թափ կտայ. բան չիլերի:

Մէլիք կըսի.—Նմ ձիու վիզ կոտրէր, մեցիկ կարճ էր:

Քչի, էսդուցէն վեց սահաքուան ճանքախ, կգեայ. կիւրզմ էլ կը զարկի Դաւիթին:

Կըսի.—Դաւիթ, խող էր, խող դարձար:

Կըսի.—Խող էմ. խող չեմ դառնայ:

Կըսի.—Մէ քի թափ տու: Թափ կտայ, բան չիլե-

Կըսի.—Նմ ձիու վիզ կոտրի. ձիուս մեցիկի կարճ էր:

Քչի ինչ, էրկու օր էլ աւել, դառնայ, կգեայ, կը զարկի մէ կիւրզ, կըսի.—Դաւիթ խող էր, խող դարձաւ:

Դաւիթ կըսի.—Ըսկի բան էլ չիլե ընձի:

Կըսի.—Դաւիթ, մէ քի թափ տու:

Դաւիթ թափ կտայ, բան չիլե.

Դաւիթ կըսի.—Մսրայ Մելիք՝ Նա օղորթ, ճօպաք եմն ի:

Կըսի.—Խա, քիւն ի.

Կըսի.—Դաւիթ, մտնեմ մըջ եմ ձիու չորս ոտաց, քեարսուն թաղիք թըչիմ, թալեմ վըր ձի:

Դաւիթ կըսի.—Թըչի, թալ:

Դաւիթ կանի որ մէկ կիւրզ զարկի. Մըսրայ Մելիքի մէր ծծեր կը խանի դիւս, կըսի.—Որդի, կաթ էմ տուե. տու եմ կաթի խաք:

—Էնա մէկ քիւ սիպասակ կաթի խաք, կըսի:

Կիւրզ կը վերցի, մէկ կիւրզ էլ զարկի. Մըսրայ Մելիքի մէր կըսի.—Որդի, քի շատ էմ պախե, շախե. դառն քիւն էմ խաւամե վար քի. տու եմ քնու. եմ չարչարանքի խաքին. Կըսի.—Նա մէկ թուրն էլ աամ քիւ չարչարանքի խաքին:

Մնացեր ի մէկ կիւրզ, կը կանի որ զարկի:

Քիւր կգեայ յեռջև. Կըսի.—Դաւիթ, ես քի չախեր էմ. տու եմ խաքին:

Կըսի.—Հայդե, բող անգգամ, էնի իրեք թուր զարկեց. պա ես մէկ թուր էլ չզարկեմ:

Թուրն կը զարկի Մսրբայ Մեկիքին. ձին կը կտռի. քեառսուն թաղիք կը կտռի, Մսրբայ Մեկիքին կը կտռի. քեառսուն կեազ էլ գետին կը կտռի:

Մէր կըսի.—Որդի, սպանիր եմ տղէն—զՄսրբայ Մեկիք. զարար չկայ, դիւն էլ եմ տղէն էս, արի, ինու կնիկ ան. թագաւորութուն մնայ քի. Մսրբն էլ թագաւորութուն արա. Սասում զաթի քեօն ի.

Դաւիթ կըսի.—Նս մօրէ որ ծնուեր իմ, գեառնարատ էմ. ես եմ խալալ լիտ ձեր խաւամ լեւիբու չըմ խառնի:

Մսրբայ Մեկիքի մէր Դաւթին կանիծի, կըսի.—Ինչիս որ Մսրբայ Մեկիք քաժա պատկուած էր, ինու կնիկ մնաց անտէր, որ դիւն էլ պատկուես, քիւ կնիկն էլ մնայ անտէր:

Դաւիթ կըսի.—Կընծմընծացէք դիւեր, կընծմընծացէք, ես կըհամ Սասում:

Էլաւ, գինաց Սասում, ուր խերհնական քեաղար:

Դաւիթ կըլնի, կըհայ Սասում. մէ-էրկու-երեք օր կը մնայ Սասումայ քեաղբի մէջ. Ձէնով Յովան—Ինու խրօղբէր կըսի,—Որդի, արի, քի պատկեմ:

Դաւիթ կըսի.—Աղէկ, կը պատկուես. վիւր աղջիկ կուղես ձիկ խամար:

Կըսի.—Որդի, Սըլթան Չմուշի աղջիկ կուղեմ քի խամար:

Կըսի.—Խրօղբէր, ես Սըլթան Չմուշի աղջիկ չըմ առնի:

Էն տեղ նուապ կըհայ Օղան-տօղան թագաւորի աղջիկ Խանտուլ խանըմին, կըսին.—Մըշ ախլըքին Դաւիթ կտրիճ Ֆեղդ մի:

Խանտուլ խանըմ որ կը լսնայ, կըսի ուր աշղնիրուն:

—Գինացէք, ձի Դաւթի խըմա գեօվացէք:

Կըլնեն աւոյնիւր կգեան Դաւթի տուն:

Դաւիթ տուն չի, Աւագ Սար նէջիւր ի գինացի:

Դաւթի խրօղբէր կըսի.—Դաւիթ ես էմ:

Ինոնք սագեր կառնեն ձեռ. զԽանտուլ խանութուն կը գեօվան:

Գիտեն թի Դաւիթն ի, կըսին:

—Խանտուլ խանըմի ճակօի լեմուքէն ըսենք.

Հալապա կեազ քամամ ի.

Խանտուլ խանըմի լեւի սըպակուքէն ըսենք

Փուլայ բամպկի նման ի.

Ինու աւելու սենք, ինչպէս Ֆեմանի-կաւախի նման ի.

Ինու աւելի քարքրպներ սենք, կռնկի նդա նման ի.

Ինու յերկնութեն սենք, քեառսուն Հալապա կեազ քամամ ի:

Դաւթի խրօղբէր կըլնի վեր, կը նեղանայ, կըլնի ինոնց սագեր կը կոտրի ինոնց կը տփի:

Կըլնեն իգոնք Դաւթին յիշունց տալով տնէն դիւս կըհան:
Դաւիթ Աւագ սարկոյ ցէջիր վեր թիւին կգեայ ինոնց յիւջև:
Կը տիւնայ էրկու մարդ Դաւթին խէր, մեռել, խառած յիշունց կտան, քիւֆը անելով կգեան:

Դաւիթ կըսի.—Այ մարդեր, Դաւիթ ձե ինչ ի արեր, դիւ Դաւթին յիշունց կտաք:

Կըսին.—Պա, մենք Դաւթին յիշունց չտանք, մեր սագեր կոտորեր ի:

Դաւիթ կըսի.—Այ մարդեր, Ձեր սագեր ընչի ի կոտրե:

—Պա, կըսին. մենք էլանք, գինացինք, Օղան-տողան թագաւորի աղջիկ-Խանտու խանրմ Դաւթի խըմար գեօվացինք, Դաւիթ զարկեց. մեր սագեր կոտրեց:

Դաւիթ կըսի.—Այ մարդեր, նա եմ խըողըէն ի իլե, Դաւիթ ես էմ. մէ ձի խամար գեօվացէք, տիսնանք ձեր Խանտու խանրմ:

Կըսին.—Մեր սագ կոտրեց, անսագ ինչխ տը գեօվանք:

Կըսի.—Ընձի դապուլ ի, անսագ գեօվացէք:

Ինոնք կըլնեն, Խանտու խանրմ անսագ կը գեօվան.

—Մեր Խանտու խանրմի ճակսի լեցուքեմ սեմ,

Հալապայ կեազ քամամ ի,

Մեր Խանտու խանրմի աւեք սեմ

Ձինի դասախի նման ի:

Մեր Խանտու խանրմի աւելիւ քարպցեր սեմ

Կռնկիւ նդա նման ի,

Մեր Խանտու խանրմի լեժի կակղութեմ սեմ,

Քուլայ բամբկի նման ի.

Մեր Խանտու խանրմի յերկրութեմ սեմ,

Քեառսուն Հալապայ կեազ քամամ ի:

Էն տեղ Դաւիթ կըսի.—Իիւ գինացէք. ես տը գեամ, ուրբաթ օր ձի խանրմ տիսնամ:

Դաւիթ կըլնի. կըհայ տուն, խըողքօր կնկեայ կըսի.—Յմ շորեր լուայ, ես տեղ տըհամ:

Խըողքէր կըսի.—Կայ-չկայ, էն շուն շանորդիք գինացած, տիւսած. ճամբխէն խանած:

Դաւիթ կըլնի, կըխեծնի ուր ձին. որ էհայ Օղան-տողան թագաւորի տուն Խանտու խանրմ տիսնալու:

Կըլնի, կըհայ Օղան-տողան թագաւորի քեաղքի մէջ:

Ղաբիպ ի. դիւս չը գիտի վաճ տեղէն ի. յըմեն բասան ի. լանկեմ կը զարկի, բաստն կը փլուցի. ձիով կը քչի, կըհայ թագաւորի խաս պաղչի մէջ, ձին կը թռլնը՝ վարդ, ըռահանիրու մէջ, կէրեծայ. զինքը անմախութենի ճավուզի վրէն պառկի, կը քնի:

Ուրբաթ օր ի, Խանտուկ խանութ կըլնի՝ Դաւթի ճամբաղ կիշկայ, տիսնայ Դաւիթ եանի, կգեայ:

Կը տիսնայ մէկ մարդ կեօ ձին թըղեր խաս պաղչի մէջ. վարդ ըռահաննիրու մէջ կէրեծայ. զինք պառկե վրը հալուզին, քընիւ ի. կըսի.— Կայ-չկայ, էն Դաւիթն ի. կըսէն «Դաւիթ կոպիտ, ծուռ մարդ ի», էն Դաւիթ կըլնի, ինչ դանտար անփարայ մարդ ի. զինացէք, ըսէք, որ էն խաւիյեթի տէրն ի. թըղ ըլնը, հա. մէկ խաց էլ տարէք, թըղ ուտի, նոր կըսէք. «մեր Խանտուկ խանութ կըսի. թըղ ըլնը՝ հա:

Խաց կը տանեն. զնեն Դաւթի յիւզկ, Դաւիթ կուտի:

Ֆերզներ Դաւթին կըհան, կըսին.— Մեր Խանտուկ խանութ կըսի.— Թըղ ըլնը հա, ինու վալ ըսի՝ ըլնի, գեայ, ձին թըղնի մըջ խաս պաղչին, վարդ ըռահան ուտի. տրորի, փայլկվան տայ (ձիու գետին թապլտկիլը), էն ինոր խօր չիմանի. օձ ուր պօռտով, խաւք ուր թևով, մեր խաս պաղչի վրէն չէր իջե. էն իշ հատ ունի. ուր գլխին գեայ, զարկի. պատան քեակի, մտնի մըջ պաղչին. ձին թըղնի մէջ, էրեծայ. ինչ դանտար անմարիֆաթ մարդ ի. թըղ ըլնը հա, ափսոս ի, թէ չէ Ֆերզներ կգեան. ինու ջոջ բրդուճ ինու ականջ կը թղնին:

Դաւիթ կըսի.— Խողի դիւ չոտ էր ըսե. քեանի ես խաց չիւ կիրե. ինչ Ֆայսայ. խաց կերայ, պըծայ. նոր ըսըցիր. որ սկոն ի՛ ես չըմ էհայ. իշ ինոնց ձեռնէն կգեայ, թըղ չը խնայեն:

Ֆերզ կըլնը Խանտուկ խանութին կըսի.— Դաւիթ սկնայ կըսի: Խանտուկ խանութ կըսի.— Իլէք, զինացէք, ըսէք. թըղ գեայ սգայ. դիւք սմրէն փռէք, ձեր թրիւր դրէք տակ. քեառսուն. Ֆերզներ կըլնեն. ուրինց թրեր կը չըլտեն, կը զնեն սմրի տակ, սմրէն կը փռեն վրէն. խաց կը զնեն . . .

Դաւիթն զանչեն կը գեայ, կըսին.— Խըամեցէք, խաց ուտենք: Դաւիթ կըգեայ, կը նստի միամիտ. որ խեղճերը խաց ուտի: Մէկ մէկ պստիկ քաս արաղ կը բիրեն, կը խմեն, կըլնեն մէկ մէկ քաս էլ գինի կտան:

Դաւթին որ կտան, Դաւիթ կառնի զըքաս: կը տփի պատ. կըսի.— «Մա ուղտ գդելով կը ջրեն» բիրեք մէկ քեասա. ես գինի խմեմ, կշտանամ:

Կըռքի Դաւիթ, սմրէն կը ծալի, կը տփի պատ. կը տիսնայ քեառսուն թուր կեօ չլտուկ, սմրի տակն ի. կը ծալի զը թրեր, կըսի.— Իշ խօրոտ եմ ձիու նալ, մեխ կըլնը:

Ֆերզներ՝ զարդանդ կտայ վըր Ֆերզներաց, կը վախենան Դաւ-

Թի մօտէն, կըսեն. — Աստուած կամեցաւ, մենք չգարկինք Դաւթին, որ մենք գարկիր ինք՝ զըմի զըմին էլ կսպանէր:

Կըհան, Խանտուլ խանըմին կըսեն. — Դաւիթ սկնայ արաւ:

Խանտուլ խանըմ կըսի. — Գինացէք. դիւ քեառսուն ֆերզ, կայնէք խը Դաւթին մէ տեղ, ես փանճարից խնձոր տը գարկեմ: Խանտուլ խանըմ իրեք դիր խնձոր կը թալի, իրեք դիր էլ կը գարկի Դաւթին:

Դաւիթ ֆերզնիրու կըսի. — Գինացէք. Խանտուլ խանըմին սէք. թուղ գեայ, ես տիսնամ-

Խանտուլ խանըմ կըսի. — Գինացէք, սէք Դաւթին, թըղ ըլնը, հա, ուրբաթ օր յըխտի օր ի, ես կըհամ ուխտ. թըղ գեայ յըխտատեղ. զը մէմէկ կը տիսնանք. Թի որ ձի չի ճանչնայ, եմ բաժ քսան կեալ վըր խալթին բանցը ի:

Դաւիթ կըլնի, կը խեծայ ձին, կը գեայ տուն:

Կը մնայ չուր ուրբաթ օր. ուր շորեւ լուալ կտայ. կըլնի, հա ըխտատեղ Խանտուլ խանըմ տիսնալ:

Կըլնի, կըհայ. կը տիսնայ, ըխտաւորներ կըհան. կիշկայ կեօ մէկ աղջիկմ մէջ ըխտաւորներուն շար բռներ ի:

Կըօի. — Կայ-չկայ, Խանտուլ խանըմ էն կըլնի:

Կըհայ. կը խասնի. ուրախըթինը չգիտի ինչիս տ'անի՝ Խանտուլ խանըմի ճակատ կը պագի:

Խանտուլ խանըմ գեօմըմ կը գարկի մըջ Դաւթի քըթին:

Դաւթի քըթէն կը պրծնի էրուն, կը գեայ:

Դաւիթ կըսի. — Բան չըմ ըսի, Աստըծուց կը խնդրուեմ, Սև թագաւորի ձիաւորներ գեան քիւ խօր վըէն, կռիւ ուզեն:

Որ կռիւ գեան ընձի մօճքան ըլնես, ես համ կռիւ՝ մա բան ի, մեռայ. եմ լիշ խաբամ լիշերուց խանէք դիւս. ջոկէք՝ եմ նշանն էլ ինչ ի, եմ աջ թիւին վըէն մահ խաչ կայ:

Դաւիթ կըլնը, կը թուղնը կըհայ ուր տուն:

Խանտուլ խանըմ կըհայ ուր տուն:

Խանտուլ խանըմ կը տիսնայ, իշ, էրկու սև ձիաւոր էկան մըշ ինու քեաղքին, թագաւորի ֆեօել ու սարէն կը խարցեն:

Կըհան Օղան-տօղան թագաւորի ֆեօելի սարի յեռջև կըսին. — Ահան, եան Օղան-տօղան թագաւորի աղջիկ, Խանտուլ խանըմ տը տանեմ եմ տղին. եան էլ կռիւ տանեմ:

Ճուլայ օրողկեց Դաւթին, ըսաց. — Դաւիթ, ինչիս անիծեր ի. սկոն էլ թը գեայ, ուր կռիւ անի, ճար իշ ի, Թի որ չանի, ես տը-համ. Սև թագաւորի տղին տ'առնեմ:

Դաւիթ ըսաց. — Պօք ի, տըլնեմ, տըհամ, կռիւ անեմ:

Դաւիթ էլաւ. ուր ձին քշեց դիւս, ուր շորեր խազեաւ, գինաց. գինաց մըշ կուռուն:

Ինու քեռի Թուրոս քանայի էր արեւ, ըսեր էր.

— Ընձի քինէ ամանէ. կըհաս Սև Թագաւորի կուլ. կիւրզ կը քեշնս. կը զարկես. էրկըթի սուն կայ, ինունց էրկըթի սուն, թի կտուկ, կտուկ, թի որ չկտուկ, յետ կը դառնաս, կգեսա:

Գինաց. խասաւ էրկըթի սան մօտ, կիւրզ քեշեց. անուն Աստըծուն իտուր, կիւրզ զարկեց էրկըթի սան:

Կիւրզ էրկըթի սուն կտուեր էր:

Համա խարաւ քեամին կըգէր, էրկըթի սուն կտրելու բառեան վըր ուր Բեօֆին կայնաւ:

Դաւիթ գիտցաւ որ կիւրզ էրկըթի սուն չկտուկ:

Ըսաց.— Հայ, եմ վիզ կտորուէր. եմ թեւ օլլուէր, եմ աշկերս խաւարէր, ես չիկե. եմ կիւրզ վըր էրկըթին չը նրպէր:

Դաւթի վիզ կուտրաւ, թեւ ուլլուաւ, աշքեր խաւարաւ:

Դարձաւ զինք ուր օրշնեց, Աստըծոյ խրամանքով սաղցաւ:

Մէկ էլ դանչնց Աստուած. կիւրզն զարկեց էրկըթի սան, կըտուրեց, տիտաւ որ էրկըթի սուն էրկու տեղով կըտրուկ ընկեաւ: Ըսաց.— Հիւպիք ես էն դեախ չըշկուեր ի:

Անուն Աստըծու իտուր, քշեց ուր ձին. գինաց մըշ կուռուն. գինաց, էկաւ էրկու գիւօխ. Սև Թագաւորի ասկեաւ կտրեց:

Սև Թագաւոր իշ ըրաց. կէս գիշիւ կըլնէր ժամանակ. զննիւնի թաւեց վըր էրկըթի սներ. փակին զը Դաւիթ. կապին վըր սընեց:

Գիշեր Ձէնով Յովան մըշ էրազին տիտաւ զը Դաւիթ կապին էրկըթի սներաց վրէն. քիչ ի մնացե ուր սըպանին:

Ձէնով Յովան կըսի.— Կնիկ, յիլի վե, Դաւիթ վըր էրկըթի սընեց կապած. ճրագմ արա:

Կնիկ կըսի.— Այ տնաւէր, փթխուկ խալիւոր. քիւն քե քընի. էրազ Դաւթին տըսի. Դաւիթ Խանտութ խանըմի ծոց քե՞ կանի:

Ձէնով Յովան մէկն էլ քընաւ. էլմէլ մըշ էրազին տիտաւ Դաւիթ վըր սներաց կապած:

Էլաւ, էլմէլ ըսաց.— Կնիկ. Դաւիթ վըր սներաց կապած ի, նեղութեան մէջ ի:

Կնիկ կըսի.— Փթխուկ խալիւոր էս օր ծուեր ի:

Էլմէլ դառնայ, կանճաբանայ, կը քընի:

Մէկն էլ մըշ էրազին կը տիտնայ, Դաւիթ էրկըթի զննիւնեցով վըր էրկըթի սներաց կապած:

էլ կնկեան չը լսի. կըլնի վեր, ճրագ կանի. կըհայ ախսախանէն, ձեռ. կը դնի սև մատկու քեամկին, կըսի.

—Այ սև մատակ, ընձի եփ տը խասցըցես 'Դաւթին, կըսի.—Առաւօտուն ժամ զարկոցին, կը խասուցեմ:

կըսի.—Հայ քիւ վիզ կուտրուի:

կըհայ, ձեռ. կը դնի կարմիր մատկու քեամկին, կըսի.—Կարմիր ձի. ընձի եփ կը խասուցես 'Դաւթին:

կըսի.—Քիւ աշկեր բանաս, խփես. վըր նանկներաց թափարս կառնես:

Ձէնով Յովան կըսի.—Քիւ մէջքը կանանչի:

կըլնի, քիմարմ կըտայ. ճակատ կը պագի, կը խեծնի:

—Կանանչիս, որ դիւ էս օր եմ որդուն կը խասուցես,

կը խեծնի, աշկեր կը խփի՝ բանայ, կը տիսնայ վըր նանքիներաց թափարս կառնի:

Քեառտուն աւուր ճանբախ գատն ի 'Դաւիթ, կը պօռայ, որ կը պօռայ, քեառտուն աւուր ճանբախ ձէն կհայ, կըսի.—'Դաւիթ, Աստուած քիւ տուն չաւրի. մէ յիշա Մարութայ բանցը Աստուածածին. Մսե խաչ որ պատրաստ ի քիւ աջ թեկին. մէ քի թափ տու:

'Դաւիթ կըսի.—Հայ վախ, եմ խրօղբօր ձէն ի. էկաւ, ձի խասաւ, աղուրթ կըսի. Աստուած եմ տուն աղուր. մա ես ինչ զանաւր ընձի մոռցիւք. զանչեմ Մարութայ բանձը Աստուածածին:

'Դաւիթ կը զանչի Մարութայ Բանձը Աստուածածին, գինք քափ կտայ. զննրներ կը կտըրուի, 'Դաւիթ կարձգուի: Էն զննիւներու կտորնիւր կը դիպնայ, ասկեաւ զըմեն կը ջարդուի: Կիչնի, կը տիսնայ, էն ասկից իրեք մարդ ի մնացել. էլ զաւ չկայ: Ըն տեղ 'Դաւիթ կուզի էն իրեք մարդ սըսլանի: Մէկ էլ 'Դաւիթ իշ կը տիսնայ. էրկնուց աստղերու հաչիւ կայ, Սև թագեաւորի ասկիւն չկայ: 'Դաւիթ էրկու բաթ-էրկու զլեօիս Քուռկիկ ճալալին կը քշի. զընոր գեացող ասկեաւ մէկ ձեռք էլ էկան. զըմեն ջարդեց:

'Դաւթի թուր արուն բռնե. էլ չխաղայ մըջ նանդկին:

—Քիւռկիկ ճալալի. ապա դիւ կընէր. «ես քի տը խաղցըցեմ խըտ ամպիրուն խըտ խարաւ քեամուն, խըտ էրեզեական». մկայ ես էլ անօթի էմ. դիւ էլ, թուրն էլ արուն բռնե. էլ կտուր չանի, յէս օր ես կուզեմ, դիւ ձի խաղցըցես խըտ ամպիրուն:

Քիւռկիկ Ջալալին կըսի.—Իշ կուզես, խայ, ըսա, տիսնանք:

'Դաւիթ կըսի.—Քիւռկիկ Ջալալի, ես քինէ կուզեմ, ըձի թուրն ցես, տանես վըր պեօշ ջրի (առատաբուխ) վըէն դնես, թուրն էլ արնից լուամ. քի էլ թողնեմ, էրեծաս. դիւ էլ ըռանաքես. ես էլ խսցմ ուտեմ, ըռանաքեմ:

Քիւռկիկ Ջալալին կառնի զը Դաւիթ, կը թռնի խըտ ամպերուն, կը տանի էն սարով էն տեխ. աօս ջրին վրէն կիջի. էն տեղ Դաւիթ զըՔիւռկիկ Ջալալին կը թռնընը. թուր կը լուայ, Քիւռկիկ Ջալալին կէրեծայ. զինքն էլ խաց կուտի. Երկըսով էլ կը ռաճաքին. Դաւիթ կըսի.—Խի, Քիւռկիկ Ջալալի, քի խեծենմ, հանք, մեր կուրն անհնք:

Դաւիթ կը խեծնի, կըհայ. էրկու գլխօխ կըհայ, կգեայ մըշ Սև թագաւորի ասկիւն, կը կտրի. կուռաց կը պըծնի:

Էն իրեք մարդ կըսեն.—Դաւիթ, մինք իրեք մարդ քիւ բաղդն էնք ընկե, քիւ Քիւռկիկ Ջալալու բաղդ, զմի չըսպանես. մինք քի կըրնենք դալուն կրակող, դալֆայ, չայ իփող, քի ծառայութուն կանենք մինչև օր մեռնելուն:

Ձէնով Յովան կգեայ, կը տխնայ կեօ իրեք մարդ նստած խըտ Դաւիթի կշտին. կըսը.—Դաւիթ, էդ ի՛չ մարդ էն:

Կըսի.—Խրօղէր, իրեք ֆաղիւր մարդ էն:

Դաւիթ կըրնի, ոտաց ճանքախ էհայ. կըսի.—Նս համ, թուր թըղենմ, վախենամ եմ խրօղէր էն իրեք մարդ սըպանի, թուր տանմ խըտ ձի. վայ թէ եմ խրօղէր ըսի. Եվախեցաւ Դաւիթ: Թուր չտարաւ խըտ ուր:

Չուր էկաւ. խրօղէր էն իրեք մարդ սըպանեց:

Դաւիթ էկաւ, ըսայ.—Խրօղէր, դիւ ընչի նս մարդիւր սըպանեցիր:

Ըսաց.—Որդի. դիւսման պա մարդ սաղ կը թռնընը:

Դաւիթ մէ միջոց ծիրնի չիւ ի կիւրե, մէ խատ կողինծ ինու ջեպն էր, կողինձ կառնի. թալի թըլս ուր խրօղէր. կառնի խրօղբօր պլորին, ձուս կը փըթղըցըցի, խրօղբօր ուշքը կեհայ, մեռուկ կընկի:

Դաւիթ էն տեղ կաշիի, տխնայ. մէ սև ձիաւոր, ձին խեծե, էն տեղէն ջանդկներ ձախ առնելով՝ աջ թալելով կգեայ: Դաւիթ կիմնայ թի Խանտուլ խանըմն ի: Ձինքն էլ կը խեծնի Քիւռկիկ Ջալալին. կը ռեֆեպի, կըհայ յեռջև, կըսի.—Է՛յ, անիւրաւ, էն ի՛չ դիւ խտ կան կգեսա. էրեկ էսա գեսախ քե դուրպան էմ արե:

Խանտուլ կիւրգմ կը զարկի Դաւիթին. Դաւիթ ուր կիւրգը կտայ յիռջև. Խանտուլ խանըմ կը փոխի օր մէկ կիւրգ էլ գարկի, Դաւիթ կըսի.—Է՛, դիւ կօր էս, ես էմ, դիւ ընձի չըս ճանչնայ:

Դաւիթ էն տեղ շատ կուրախանայ վըր Խանտուլ խանըմին. Խանտուլ խանըմն էլ շատ կուրախանայ վըր Դաւիթին:

Կըրնեն, կգեան չաքի տակ. կը տխնան Ձէնով Յովան խեղքեադնայ ընկեր ի Խանտուլ խանըմ կըսի.—Դաւիթ, էդա ի՛չ մարդ ի, խեղքեադնայ ընկեր ի:

Դաւիթ կըսի.— Ես զարկըցի, եմ խրօղբէրն ի՛
— Ընչի զարկըցիր. մարդ էլ ուր խրօղբօր զարկի՛

— Չուր էս ոտաց ճանրխուն, էկայ, իրեք ֆուղարայ մարդ սպա-
նեց:

Խանտութ խանըմ դեղ տուեց, Ձէնով Յովան աղէկցաւ:

Առին Ձէնով Յովան ուրենց խեւ, էկաւ Օղան-տօղան թա-
գեաւորի տուն: Ձէնով Յովան մնաց մէկ-իրեք օր ուր խնամի Օղան-
տօղան, թագեաւորի տուն. էլան Ձէնով Յովան ճանրու դրին, գինաց
Սասում-ուր տուն: Մէկ-էրկու-իրեք տարի մնացին Խանտութ խա-
նըմի խէր Օղան-տօղան թագեաւորի տուն: Աստուած խոռ. Դաւ-
թին մէկ տղայ իլաւ:

Տղէն որ ծնուաւ ինու ձեռ խփուած էր:

Դաւիթ ձեռ խոռ. ուր տղի ձեռ բացեց:

Դաւիթ իշկայ մէկ պտուղ էրուն մը ինու ափան էր. ըսաց.

— Այ որդի, քեար քի մուտ տայ. խող չկէնայ պախի քի: Դաւիթ
զուր տղէն կնքել տուեց. ուր խօր անուն դրեց վըր ուր տղին.
տղի անուն դրեց Մհեր:

Մհեր էլաւ ութ-ին-տաս ամսական տղայ:

Դաւիթ Օղան-տօղան թագեաւորին ըսաց.— Ես տըհամ եմ թա-
գաւորութենի վըէն. մնացել ի անտէր:

Ըսաց.— Որդի, կըհաք, գիւ գիտէք. ես ձե չըմ կէնայ ըսի
մէհայ. (ընտե ըսաց) ձեր որդի Մհեր կտաք ընձի. թի ձեր տղէն ի
եմ տղէն էլի. հաշիւ չկայ. դիւք ջնել էք, ձե տղայ կըլնի, ամա ես-
ձի տղայ չըլնի, տղայ էլ չունեմ, Մհեր կը պախեմ. անեմ ձի տղայ:

Մհեր տուին Օղան-տօղան թագեաւորին:

Դաւիթ էլաւ, առեց զընտանտութ խանըմ. էկաւ Սասում. վըր
ուր թագեաւորութընին նստաւ:

Դեալիւ ժամանակ տը կէր, Սըլթան Չմուշ Դաւթին տիսաւ,
ըսաց.— Է՛յ, ձը խըտ քի կռիւ կայ անեղիւ:

Դաւիթ ըսաց.— Խընդրեմ, խըտ ձի արգ կայ. յէս օր չըլնի:

Սըլթան Չմուշ ըսաց.— Դիւ կերդուընաս, գիւ գեաս կռիւ:

Դաւթի ծոց մէկ համայիլն էր. մէկ սանտրն:

Դաւիթ ուղեց Սըլթան Չմուշ խափիլ, սանտրով յերդում ու-
տէր, սանտր անէր համայիլ, յերդըվնէր, խալտտաւ, համայիլ յերդում
կերաւ: Եկաւ տուն. յէվարին ուր շորեր խանեց, աշկեց վըր ուր
թիւին, տիսաւ մսե խաչ սեցեր ի, ըսաց.— Հէյ վախ—Հէյ վախ, ես
պատճուայ:

Ելաւ, ըսաց.— ձարն ինչ ի, տըհամ. սպանուեմ:

Էն ժամանակուայ մարդ սութ չըր յերդուընայ. Դաւիթ տի-

սաւ զինք սութ ի յերդուրցեւ. ըսաց.—ձարն ինչ ի. տըհամ, Սըլթան Չմուշ ընձի սպանի:

Կնկեան ըսաց.—Եմ չորեր լուայ. տեղ տըհամ. ընձի ջիւր դի, ընձի լողիլըցըցու. այլով վըր ձիկ տիսնաս՝ չիտաս իմ իրեսս:—Այ մարդ, պա մինք իրիկ, կնիկ էնք. ինչիս քիւ այլ տը տամ քիւ իրեսս:

Կնիկ բիրեց, Դաւթին լողիլըցըցուց:

Տխտաւ 'Դաւթի Մսե խաչ վըր աջ թիւին սեւցիր ի:

Ըսաց.—Դաւթի Ըսաց, —Չմու:

Եսաց.—'Դաւթի քիւ մսե խաչ ընչի սըւցիր ի:

'Դաւթի ըսաց.—Կնիկ, քիւ վիզ կտորուի, սկոն ըսըցիր, ես տըհամ, զաւարուեմ, էլ չըմ իգեայ:

Դաւթի էլաւ, ձեռ դարտակ զինաց. կիւրգ-բան չտարաւ ուր խեռ ուր էրդումի խաբեր, սպանուեմ, մեղաց ազատուեմ: Իջսւ չիմաներ:

Սըլթան Չմուշ էն տեղ աղբրի քեարին տակ պախուեր էր. նետանեղն զարկեց Դաւթի ձախ կողին: Դաւթից եօթ գետմիւ ձէն էլաւ:

Խանտութ խանըմ ֆեօշի ու սարի վերէն նստած էր. Դաւթի սլոռալիւ ձէն լսաւ. որ լսաւ, ուր սրտի ֆեաւպուն զինք ֆեօշի ու սաւից տիեց տակ:

Ինու գըլիօս խրուաւ ֆեօշի ու սարի դռան յիւջիւ մըջ քեարին:

Միայ էն տեղ եօթ հարասի (չափ) ցորեն կը վերցի:

Խանտութ խանըմն էլ մեռաւ, պրծաւ:

Դաւթ ու Խանտութ խանըմ-էրկուս մէկ տեղ տարան, խորին:

Ձէնով Յովան էլաւ վեր, ըսաց.—Ես իչ անեմ. եմ թագեաւորութուն, ց անտէր, Սասման անէն որցեղէն կտուաւ. ես էմ մնացեւ. Դաւթի զաւակ Մհեր, թի էն էլ սալ ըլնի:

Ձէնով Յովան կըլնի կըհայ Օղան-տօղան թագեաւորի քեաղաք, կըսի.—Եմ թող տու ձի, տանեմ. համ Դաւթ սըպանըցըն, Դաւթի թօլ առնենք. համ Սասում չմնայ անտէր. տէր կէնայ Ջոջանց տան. Կըսի.—Խնամի Յովան, Դաւթի զաւակ Մհեր մեռեր ի, չկայ:

Կըսի.—Որ մեռեր ի, համ, ձեր գերեզմաններուն կաշկեմ. մեր տան մարդ որ մէկ տարեկան մեռնի, ինու տապան տաս Հալապալ կեազ ի, էրկու տարեկան մեռնի, քսան Հալապալ կեազ ի: Քեանի տարեկան սը մեռնի. յըմն տարուան տաս-տաս կեազ ի ինոր գերեզման: Թի որ հարցնես մեր տան մարդ որ յիսուն տարեկան մեռ. նի խորիւր կեազ ինու գերեզման տըլնի. եմ թող Մհեր ըս տորի իրեք տարեկան ի. ես գիտեմ:

Կըլնի. կըհայ, գերեզմաններ կիշկայ, կաշկի որ ինոնց տան ճնտի գերեզման էն տեղ չկայ. կըգեայ, կըսի.—Խնամի, դիւ ընչի:

ընձի կը խափես, եւ թող որ իրեք տարեկան մեռնի, ինու գերեզման եռսուուն կեազ ի. եռսուուն կեազ գերեզման չկայ ձեր գերեզմաններու մէջ, ընչի ձիկ կը խափես:

Կըսի.—Խնամի, պա սուտ չըմ ըսի, մեռեր ի:

Կըսի.—Ջանքըմ, ես գիտեմ չմեռեր ի. դիւ չըս ուզի տայ:

Ձէնով Յովան կըլնի, մըշ քեադքին կը պողայ—Մհեր, Դաւթի զաւակ Մհեր, դժբ իս, դիւս իլի:

Քեառւուն առուր ճանքախ Ձէնով Յովանի ձէն կըհէր:

Մէկ էլ զանչեց.—Մհեր, Դաւթի զաւակ Մհեր, Դաւթի սը- ուղանիը էն, արի, քիւ թօլ առ:

Ձէնով Յովան սկոն զարմանելի ձէն ունէր, բաւաններ յիւջե խրուաւ. Մհերի օթխ բաւան էլ խրուաւ:

Մհեր մօրէն իլեր էր, լոս, արե չըր տիսե ուր աչքով. շուսա- պանս յօդի մէջ էն պախէր. չըր գիտի արե ինչ էր, գիչեւ ինչ էր. լուս-ցերեկ ինչ էր. բանքմ աստըւորէս չըր տիսե, չըր խասիըցե:

Ինու օթխի պատ որ էն գեախ խրուաւ. Մհեր տիսաւ արե առեց մըշ ինու օթխներու. մէկ մարդ ինու կը զանչի, ըսաց Օղան- տօղան թագեաւորին.—Պապիկ. ընձի կը զանչեն, ըսաց.—Որդի, էյ, Ֆարազա մինք մե սրտի խամար քի չընք խանի դիւս. դքի քառլան կապըցըցէնք մեր սրտի խամար, քեանի որ տղայ չուենք. դիւ մեր տղէն էս, մեր սրտի փափաք առնենք քինէ. ախար արե, աստը-ւոր, լոս կայ, քեաղաք, մարդ կայ. խաղար Մհեր կայ. խաղար Դաւթի կայ. մա մէնակ դիւ ես Մհեր:

Մհեր մէկ էլ կը տիսնայ մէ մարդ էլմէլ զանչեց.—Մհեր, Մհեր, Դաւթի զաւակ. Խանտութ խանըմի զաւակ. Օղան-տօղտն թագեա-ւորի թոռ. դիւ չըս լսնայ, քե կը զանչեմ. քիւ խէր, քառլան Դա-ւթի սպանիր էն. թօլ մնացե գետին, մա դիւ չըս իգեայ. քիւ խօր թօլ առնենք, ախար դիւ էլ Սասման տան խոյուց էս. Սասման տան խոյու գեառն էս:

Որ սկոն ըսաց, բաւաններ զըմեն խրուան:

Որ բաւաններ զըմեն խրուան. Մհեր դիւս իլաւ, գինաց:

Խրօղբէր տիսաւ զՄհեր, ճակատ պագեց:

Լալելեն առեց զՄհեր, գինաց Սասում:

Ձէնով Յոհան որ գինաց Սասում, Սասման տան չորեր, ճակեր խանեց. Մհերին տուեց. ըսաց.—Որդի, մա, խագի, Սասման տան գեառ դիւ էս մնացե. էլ ես խնայեմ վիւր խամար.

Մհեր շորեւ խագեաւ.

Ջոնեդեդեմ օապիկ խագեաւ.

Քիւրքիի զապուքին խագեաւ.

Ղաւուղ ղաղիճին դրեց ուր գլեօխ,
 Թրիկ կեծակին կապեց վրը ուր,
 Ռըմիկ ֆէրգին առեց ուր ձեռ.
 Կիւրգիկ Զոջանին առեց, դրեց վրը ուր թիւին.
 Հգմեն Արգըրըմին խագեաւ.
 Կեամիկ սասաճին եգարկ Բիւռկիկ Զալալու բիրան,
 Թամբ սասաճին դրեց Բիւռկիկ Զալալու քեամակ.
 Բիւռկիկ Զալալին քեեց դիւս:

Որ Բիւռկիկ Զալալին քեչեց դիւս, Բիւռկիկ Զալալին ըսաց.
 — Է՛, անիրաւ. դիւ ինչ հաս ունես ձի խեծես. քիւ բերան ի, ձի
 խեծես դիւ:

Մհեր ըսաց.— Բիւռկիկ Զալալի. անրաղղութուն մանի խը ձի.
 ես էլ Սասման տան գեառներուց էմ:

Բիւռկիկ Զալալին ըսաց.— Դաւթի խաքրի խամար. էդ մէկ
 խապար ըրցի՛ր. քի ձէն չըմ խոտայ. իլի, ձի խեծի:

Մհեր կը խիծնի, խրօղբէր կտայ ուր յիւջի, կըհան Սըլթան
 Չմուշկու կուռ մէջ:

Ձէնով Յովան կըսի.— Ես ինչ անեմ, Մհեր տղայ ի, անյիմայ ի.
 գաս չխառկանայ. ես էլ ծերացեր էմ, ձընէ կուիւ չգեայ:

Բիւռկիկ Զալալին կըսի,— Է՛, անիրաւ, իչ կը վախենաս, ես՝
 իրեք սկոմ ասկեաւ ընի, կը կոտորեմ. էն ինչ բան ի, եմ պոչի
 յէռջի. եմ ոտներու յէռջի, չնչիս յէռջի ղէնոնք կը կոտորեմ:

Մհեր կըսի.— Խրօղբէր, մա մինք Սասման տնէն չընք. չէ՛, մինք
 Սասման տնէն էնք. մինք մեռնէնք, մեր գերեզմնի վրէն թագեա-
 ւորներ չըն կէնայ գեայ. քչե, հանք. մինք մեր կուիւն անենք:

Ձէնով Յովան ու Մհեր մտան կուիւ:

Ձէնով Յովան բօզ մատակ խեծեր ի, ընկեր ի մը Սըլթան
 Չմըշի ասկիւնի կիսասպանել կանի, կըսի.— Մհեր, որդի, ես կիսա-
 սպանել կանեմ, դիւ թըմի:

Շատ կուիւ արին. չուր յէվարին զարկուան:

Խրօղբէր կըսի.— Էսա ինչ անոչ բան ի, բանջար կը բրթեմ:

— Խրօղբէր, կըսի Մհեր, դիւ կը բրդես ամա, ես էլ քինէ ու-
 սայ, էլ անոչ կը բրդեմ:

Սըլթան Չմշկու ասկիւն քեօք կուռին:

Մհեր կըսի.— Ա՛խ էչ, եմ խօր թօլ առի:

Կընին, կը դառնան Սասման քեաղաք. ուրենց Սասման Զոջ
 տուն:

Ձէնով Յովան չատ կուրախանայ. կըսի.— Փառք քեզ, Աստ-
 ուանձ, եմ թող Մհեր ձի խասաւ. էլ չըմ վախենայ:

Էրկու իրեք օր կը մնան տուն, կը խանդատանան:
 Ձէնով Յովան կըլնի, կենայ Աւագ սար Գեջիր:
 Մհեր շատ խօրոտ տղայ ի. տեսակով, քաղցրաբերուն. սըպ-
 տակակերպ ի:

Ձէնով Յովանի կնկեայ սիրտ վըր Մհերին կաւրի:
 Կըսի.—Որդի, արի, յէս օր ջիւր դի, ձի լողացըցու:
 Մհեր կըսի.—Այ մէրիկ, սկոն բան չըլնը, ամօթ ի. կուզես, ես
 ջիւր դնեմ. դիւ տար, լողացի:
 Կըսի.—Մհեր, չըմ գիտի ամօթ-մամօթ. ջիւր կը դնիս, բիրիս.
 գընձի կը լողկըցնես:

Մհերի ճար կը կտրի, կըսի.—Ինքն ու ուր Աստուած, տանեմ,
 լողկըցըցեմ: Ջիւր կառնի, կըհայ չոլ, կըսի.—Արի, լողկըցի:
 Կըսի.—Դիւ ջիւր լից վար եմ գլխուն, ես լողկանամ:
 Մհեր իշ կանի, ձեռնէն չաղատուի. ուր աշկեր կը խփի, ջիւր
 կը Լի վըր ուր խրօղբօր կնկեան: Շերեփ կը դիպնայ մըջ խրօղբօր
 ինկեան գլխին. գլուխ կը կուտրի:

Խրօղբօր կնիկ կըլնի, անգգամի նման կըհայ, կը նստի տուն.
 ուր գլեօխ կը ծածկի: Տիսնայ Ձէնով Յովան Գեջիրից էկաւ տուն:
 Մհերն էլ էլաւ, գինաց ուր խամար խաղալիւ:
 Ձէնով Յովան կըսի.—Կնիկ, ընչի չըս ըլնի վեր, Գեջիր եմ
 ձեռնէն առնի:

Կնիկ մաղթեմ խառնե, խեռ խաղալ չտայ:
 Ձէնով Յովան.—Ա՛յ հաւաւ, կնիկ, էդ ինչ ի կանես եմ գլեօխ
 չօր ջոջութունով:

Կնիկ կըսի.—Եան քիւ թոռ կը մնայ նա տուն, եան ես:
 Կըսի.—Կնիկ, ընչի.—Թիւ թոռ ձեռ կը թալեր թըլա ձի,
 Ձէնով Յովան կըսի.—Վայ, կնիկ, օր ջոջութենով նա խայ-
 տառակութեն ի. նա իշ ի, դիւ սուտ կըսիս. եմ թոռ սկնայ բան
 անի:

Կնիկ կըսի.—Ես շատ սկոն բաներ չըմ գիտի: Եան ես նա
 տուն պտի մնամ. Եան Մհեր:

Ձէնով Յովան կըսի.—Կնիկ, դիւն ըլնես, քիւ Աստուած, սկոն
 մանի եմ գլեօխ, եմ թոռ եմ ձեռնէն մի խանի, դիւ կը տիսնաս
 Սասման տնէն էն մէկ գեառն ի մնացե. Սասման տան Ֆրգեբերու
 քեօօ մի կտուի. ափսոս ի Սասման տան Ֆերգ էհա, ինի դռներ. Սա-
 սում մնայ անտէր:

—Որ սկոն ի, ես տըլնեմ, տըհամ. Մհեր կենայ քի խամար:

Ձէնով Յովան կըսի.—Կնիկ, խայու օրէնքին մէջ պտակուկ կնիկ
 թըղնիկ չըլնը, ես Սասման Ջոջ տնէն էմ. եմ նամուսի խամար

ամօթ ի, դիւ քիւ Աստուած. իլի, դիւ շինի, Մհեր թըղ չգեայ:

Մհեր յեկարին կըգեայ. որ գեայ տուն, ձեռ կտայ դռան, կաշկի դիւն փակ ի, Մհեր կը յիմանայ:

Կըսի.—Եմ խօզըօր կնկեան արածն ի:

Մհեր կըլնի, կը թըղնի. լալեէն կըհայ, կըսի.—Խնչիւ ընծի յէս օր Սասման ջոջ տնէն զրկըցին:

Կըհայ վըր ուր խօր գերեզմնին կըլայ, խաղ կըսի.

—Խերիկ, քիւ անու զնուց վեր իլի,

Ընծի յես օր Սասման Ջոջ սնեն պեքանր են արած.

Խերիկ, քիւ անու զնուց վեր իլի.

Ընծի յես օր Սասման Ջոջ սնեն բեքանր են արած:

Աստուծոյ խրամանքով Դաւիթ կը փոշտայ, կըլնի, կընստի մըջ ուր գերեզմնին, կըսի խաղով.

—Որդի, ինչ անեմ. գնացե նանկար ձեռնես,

Դեօն-կերպ քափե յիրիսես,

Լոս կտուե աւկերես,

Օձ, կարին բեօն դրե վրես:

Էլմէլ Դաւիթ կը պառկի, գերեզման կգեայ յիրար:

Մըհեր կըլնի, կըհայ վըր ուր մէր Խանտութ խանըմ գերեզմնին, կըլայ, խաղ կըսի.

—Մարե, քիւ անու զնուց վիւ իլի,

Յես օր ընծի Սասման Ջոջ սնեն բեքանր արիւ են.

Մարե, քիւ անու զնուց վիւ իլի,

Յես օր ընծի Սասման Ջոջ սնեն բեքանր արիւ են.

Աստուծոյ խրամանքով Մհերի մէր. Խանտութ խանըմ կը փըռտայ, կը նստի մըջ ուր գերեզմնին, կըսի խաղով.

—Որդի. ինչ անեմ, գնացե նոնկար ձեռնես,

Դեօն-կերպ կտուե իրիսես,

Կտուե լոս աւկերես,

Օձ, կարին բեօն դրած վրես.

Աստուծոյ խրամանքով Էլմէլ Խանտութ խանըմ կը մտնի ուր գերեզման, կըսի.

—Որդի, դիւ գնա, դիւ գնա.

Էն նանքախ իւ դիւ զրհաս

Քեար քեաղած ի, աւագ մաղած:

Մհեր ձին կը քշի. կըհայ գիւքան արող մարդմ կը տիսնայ, կըսի.—Ա՛յ մարդեր, բարի յաջողում ձե.

Կըսին.—Աստուծոյ բարին քե, Մհեր.

Կըսի.—Այ ախրէրններ, անօթի էմ, մէ ճօթ խաց չըք խտայ ձի:
Գիւթնի աէր կըսի.—Ընչի չընք իտայ. կեօ հան, արտի գլեօխ
խաց կայ, գինն, կլ:

Մհեր կըլնի, կըհայ, կը տիսնայ խաց շատ կայ էն տեղ, եօթ
մարդու ջրայ ի. իրեք աւուր իրեք դանուայ:

էն խաց յըմեն կուտի Մհեր:

(Պան, Մհեր Ֆեհգ ի, պա չուտի, ինչ անի):

Ինոնց մէկ կեզեղէ մշակ կըլնի. մշակ կըսի.—Այ մարդ. գիւ
մեր եօթ մարդու ջրէն իրեք աւուր՝ իրեք-իրեք դանուայ, կերար
պիքուն մէկ դանուաւ. գիւ կգնաս մեր գիւքան մէ փաթ կան
տաս:

Մհեր կըհայ, Գիւռիկ Ջալալով եօթ փաթ կան կտայ:

Մշակ կըսի.—էնի քի հատ չի, էնի Գիւռիկի Ջալալու հնարն
էր:

Կիչի Մհեր, եօթ փաթ էլ ոտնով կան կտայ:

Կըլնի, կըխեծնի Գիւռիկի Ջալալին, կը հայ, գետին յէռջև Գիւռ-
կիկ Ջալալու ոտաց կը թնդայ:

Մհեր կըսի.—Հայ հօ, բոց ի- գետինն էլ խալիւսըցեր ի, եմ
ձիու ոտաց տակ չդիմանայ:

Աստուծոյ խրամանքով Մհեր կը հայ, կը խասնի Ակըփու քեար.
քեար կը բացուի. Մհեր ուր ձիով կը մտնէ մըշ քեարին. քեար կը
գեայ յիրար:

Կըսին.—Ըն օր իշ քեար քեարեն. աւազ մաղեն. էն ժամանակ
Մհեր տը գեայ գիւս:

Կըսին.—Դեւ Մհեր զինքն էլ ուր ձին էլ սաղ ի.

Մըկայ, կըսին, էն տեղ արած ի վանք:

Ամսն տարի խամբարձման կըհան էն տեղ ուխտ.

Շատերուց էլ լսեր էնք. էնու ձին ուրբաթէ-ուրբաթ էնու
ջրուածք կըլնի. էն քեարի յէռջև կը թացուի. զըմեն մարդն էլ տի-
սիր ի:

Բեառասուն օղորմին տանք Սասման Ջոշ տան:

Շէն ու պոծառ կենայ Մարութայ բանձը Աստուածածին վըր
ուր խըման:

